

Prifysgol
Abertawe
Swansea
University

Gweithdrefn ar gyfer cwynion yn ymwneud â'r Gymraeg

**Wedi'i baratoi yn unol â gofynion
Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011**

**Nia Besley / Emily Hammett –
Swyddogion Polisi a Hyrwyddo'r Gymraeg**

IONAWR 2019

CYNNWYS

1. Cyflwyniad
2. Ymrwymiad Prifysgol Abertawe
3. Sut i gwyno
4. Cwynion ysgrifenedig
5. Cwynion dros y ffôn neu wyneb yn wyneb
6. Ymchwilio i gŵyn
7. Datrys a dysgu
8. Camau pellach
9. Cadw cofnod o gwynion
10. Ymwybyddiaeth staff o'r weithdrefn hon
11. Hyrwyddo'r weithdrefn gwyno

1. Cyflwyniad

Mae'r weithdrefn hon wedi'i llunio er mwyn cyflawni gofynion Safonau'r Gymraeg a osodwyd ar Brifysgol Abertawe ac a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2018, dan Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Mae'r weithdrefn yn esbonio sut fydd y Brifysgol yn derbyn ac yn ymdrin â chwynion ynglŷn â chydymffurfiaid â Safonau'r Gymraeg. Mae hefyd yn esbonio sut fydd y Brifysgol yn hyfforddi ei staff i ddelio â chwynion o'r fath, a sut fydd yn hyrwyddo'r dulliau sydd ar gael i gyflwyno cwynion.

Y Safonau perthnasol ar gyfer y weithdrefn hon yw'r **Safonau Cyflenwi Gwasanaeth, Safonau Llunio polisi** a'r **Safonau Gweithredu** a osodwyd ar y Brifysgol o dan Adran 44 Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011.

Gweithdrefn ar gyfer cwynion yn ymwneud â'r Gymraeg yn unig yw hon. Ni ddylid ei dilyn i ymdrin â materion academaidd, na chwynion am wasanaethau adrannau nad ydyn nhw'n ymwneud yn benodol â Safonau'r Gymraeg neu'r iaith Gymraeg. Mae gweithdrefnau eraill yn eu lle i ddelio â chwynion o'r fath (gweler y Canllaw Academaidd, a gweithdrefnau cwyno adrannau unigol).

2. Ymrwymiad Prifysgol Abertawe

Mae Prifysgol Abertawe yn sefydliad dwyieithog. Rydyn ni'n cefnogi hawl ein myfyrwyr, staff a'r cyhoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac yn hyrwyddo cyfleoedd i'w defnyddio yn academaidd, o fewn swyddi ac yn gymdeithasol.

Mae Prifysgol Abertawe wedi ymrwymo i gydymffurfio yn llawn â Safonau'r Gymraeg ac i ymdrin yn effeithiol ag unrhyw gwynion i ni fethu â chydymffurfio â'r Safonau neu gŵyn arall yn ymwneud â'r Gymraeg yn y Brifysgol.

Rydyn ni'n croesawu pob math o sylwadau, yn gwynion neu yn ganmoliaeth, er mwyn i ni allu dysgu o'n camgymeriadau a sicrhau ein bod yn cydnabod ac yn rhannu enghreifftiau o arfer da.

Bydd y Brifysgol yn edrych yn ddifrifol ar bob cwyn a dderbynnir ac yn ymdrin â'r gŵyn mewn ffordd agored gan ymchwilio'n drwyadl i achos y gŵyn.

3. Sut i gwyno

Dylid cyfeirio unrhyw gwynion neu sylwadau eraill yn ymwneud â'r Gymraeg at Swyddogion Polisi a Hyrwyddo'r Gymraeg y Brifysgol. Mae modd cysylltu drwy:

e-bost: swyddfaiaithgymraeg@abertawe.ac.uk

ffôn: 01792 606743

llythyr: Swyddog Polisi a Hyrwyddo'r Iaith Gymraeg
Adran Cydymffurfiaeth
Abaty Singleton
Parc Singleton
Abertawe SA2 8PP

Mae modd hefyd gyflwyno cwyn am y Brifysgol at **Gomisiynydd y Gymraeg**. Mae ffurflen gwyno bwrpasol ar gael ar wefan Comisiynydd y Gymraeg.

4. Cwynion ysgrifenedig

Gofynnir i holl adrannau'r Brifysgol gyfeirio pob cwyn sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg, neu'r Gymraeg yn gyffredinol, at y Swyddogion Polisi a Hyrwyddo'r Gymraeg lle bynnag y bo'n bosibl. Fel hyn bydd modd i'r Brifysgol sicrhau cofnod o bob cwyn a dderbyniwn sy'n ymwneud â'r Gymraeg.

Pan dderbynnir cwyn ysgrifenedig (drwy e-bost, llythyr neu'r cyfryngau cymdeithasol sydd wedi'i gyfeirio at y Brifysgol yn benodol) gan Swyddogion Polisi a Hyrwyddo'r Gymraeg y Brifysgol, byddwn yn cydnabod derbyn y gŵyn o fewn pump diwrnod gwaith o'i derbyn. Bydd yr ymateb yn cadarnhau ein bwriad i ymchwilio i'r mater gyda'r nod o ymateb yn llawn i'r gŵyn o fewn 20 diwrnod gwaith. Mewn achosion prin, sy'n fwy cymhleth lle mae angen rhagor o amser i fynd i'r afael â'r mater, bydd y Swyddogion Polisi a Hyrwyddo'r Gymraeg yn cytuno ar ddyddiad ymateb addas ar gyfer y gŵyn gyda'r achwynydd.

5. Cwynion dros y ffôn neu wyneb yn wyneb

Os bydd cwyn yn cael ei derbyn dros y ffôn, neu wyneb yn wyneb, ein nod fydd ceisio ei datrys yn y fan a'r lle.

Lle bynnag y bo'n bosibl, gofynnir i adrannau'r Brifysgol gyfeirio pob cwyn sy'n ymwneud â chydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg, neu'r â'r Gymraeg, at y Swyddogion Polisi a Hyrwyddo'r Gymraeg. Fel hyn bydd modd i'r Brifysgol sicrhau cofnod o bob cwyn a dderbyniwn sy'n ymwneud â'r Gymraeg.

Os nad yw'r Swyddogion ar gael ar y pryd, neu os nad yw hyn yn ymarferol yn y sefyllfa, yna bydd staff sydd wedi derbyn y gŵyn yn nodi holl fanylion y gŵyn mewn e-bost, a'i anfon at y Swyddogion Polisi a Hyrwyddo'r Gymraeg cyn gynted ag y bo modd.

Wrth ddelio gyda chŵyn dros y ffôn neu wyneb yn wyneb, os nad yw hi'n bosibl datrys cwyn yn syth, neu os bydd angen i'r Swyddogion Polisi a Hyrwyddo'r Gymraeg ymchwilio ymhellach i'r mater, byddwn yn cofnodi manylion cyswllt e-bost neu gyfeiriad y person sydd wedi cwyno er mwyn gallu adrodd yn ôl ato, gan ddilyn yr un trefniadau a ddefnyddir gyda chwynion ysgrifenedig.

Byddwn yn cysylltu â'r person drwy lythyr neu e-bost o fewn pump diwrnod gwaith i gydnabod y gŵyn. Bydd yr ymateb yn cadarnhau ein bwriad i ymchwilio i'r mater gyda'r nod o ymateb yn llawn i'r gŵyn o fewn 20 diwrnod gwaith.

6. Ymchwilio i gŵyn

Byddwn yn ymchwilio'n drwyadl i bob cwyn gan anelu at ddarparu ymateb ysgrifenedig llawn o fewn 20 diwrnod gwaith o dderbyn y gŵyn. Os bydd angen amser ychwanegol arnom i ymchwilio i'r mater a sefydlu'r ffeithiau, er enghraifft os bydd aelod o staff allweddol ar ei wyliau neu allan o gysylltiad am gyfnod hir, neu os bydd hi'n broses eithriadol o gymhleth i fynd at wraidd y mater, byddwn ni'n rhoi gwybod am hyn i'r person sydd wedi cwyno o fewn y 20 diwrnod gwaith. Byddwn wedyn yn cadw mewn cysylltiad rheolaidd â nhw nes bod y mater wedi ei ddatrys.

Y Swyddogion Polisi a Hyrwyddo'r Gymraeg fydd yn cynnal yr ymchwiliad i'r gŵyn drwy gysylltu â'r staff perthnasol i gasglu gwybodaeth bellach a sefydlu'r ffeithiau am yr amgylchiadau sydd wedi arwain at y gŵyn.

Bydd y Swyddogion yn asesu a oes sail i'r gŵyn, e.e. a yw'r Brifysgol wedi methu â chydymffurfio â Safonau'r Gymraeg.

Ar ddiwedd yr ymchwiliad, ac o fewn 20 diwrnod gwaith o dderbyn y gŵyn fel arfer, byddwn yn darparu ymateb ysgrifenedig llawn i'r person sydd wedi cyflwyno'r gŵyn yn crynhoi prif ffeithiau a chasgliadau ein hymchwiliad. Byddwn yn ymddiheuro os ydym wedi gwneud rhywbeth o'i le, ac yn egluro sut byddwn yn rhoi gwelliannau neu newidiadau yn eu lle er mwyn unioni'r sefyllfa.

7. Datrys a dysgu

Byddwn yn defnyddio pob cwyn neu sylw fel cyfle i ddysgu ac i sicrhau ein bod yn cydnabod ac yn rhannu enghreifftiau o arfer da.

Wrth ymchwilio i gwynion byddwn yn ceisio sefydlu a ddilynwyd trefniadau yn gywir, ac os na wnaed hynny, byddwn yn cymryd camau i sicrhau bod y trefniadau hyn yn cael eu diwygio neu eu cryfhau, a staff allweddol yn cael eu hyfforddi, er mwyn osgoi ail-adrodd yr un camgymeriad yn y dyfodol.

Os yw cwyn yn amlygu diffyg cydymffurfiaeth mwy difrifol yna bydd y mater yn cael ei ddwyn i sylw'r Dirprwy Is-Ganghellor sydd â chyfrifoldeb dros y Gymraeg, ac yn dilyn hynny at sylw Pwyllgor Strategaeth yr Iaith Gymraeg y Brifysgol. Os na fydd cwyn wedi'i datrys o fewn yr amser a nodir, caiff ei chofnodi ar Gofrestr Risg y Brifysgol at sylw fîm yr uwch-reolwyr.

Bydd unrhyw gwynion sy'n ymwneud ag ymddygiad aelod o staff yn cael eu cyfeirio at yr Adran Adnoddau Dynol ac fe ddilynir gweithdrefnau perthnasol yr adran honno i ymchwilio ac i ymdrin â chwynion o'r fath.

8. Camau pellach

Os yw'r person a gyflwynodd y gŵyn yn parhau yn anfodlon, a hynny wedi i'r Brifysgol gynnal ymchwiliad i'r gŵyn a chyflwyno ymateb llawn, bydd modd iddynt fynd â'r mater ymhellach drwy gyflwyno cwyn am y Brifysgol at **Gomisiynydd y Gymraeg**. Mae [ffurflen gwyno](#) bwrpasol ar gael ar wefan Comisiynydd y Gymraeg.

9. Cadw cofnod o gwynion

Bydd y Brifysgol yn monitro pob cwyn a dderbyniwn sy'n ymwneud â'r Gymraeg.

Byddwn ni'n cofnodi nifer y cwynion a dderbyniwn ynglŷn â chydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg yn ein hadroddiad blynyddol i Gomisiynydd y Gymraeg. Byddwn hefyd yn cadw copiâu o bob cwyn ysgrifenedig yn ymwneud â'r Gymraeg. Ni fyddwn yn rhannu unrhyw wybodaeth bersonol gyda chyrrff allanol heb ganiatâd.

Mae Pwyllgor Strategaeth yr Iaith Gymraeg y Brifysgol yn derbyn adroddiadau rheolaidd ynglŷn â chwynion, ac mae adroddiad blynyddol o gwynion yn cael ei gyflwyno i Gyngor y Brifysgol.

10. Ymwybyddiaeth staff o'r weithdrefn hon

Nod y Brifysgol yw sicrhau bod ei holl staff yn delio â chwynion yn effeithlon a chwrtais.

Bydd y Brifysgol yn codi ymwybyddiaeth aelodau staff presennol y Brifysgol o'r weithdrefn gwyno hon drwy ei chylchredeg mewn e-gylchlythyr ac ar fforymau perthnasol.

Bydd sesiynau ymwybyddiaeth am Safonau'r Gymraeg (sydd ar gael i holl staff) hefyd yn cynnwys gwybodaeth am ddelio â chwynion am y Gymraeg.

11. Hyrwyddo'r weithdrefn gwyno

Mae crynodeb o'r weithdrefn hon, ynghyd â dolen at y weithdrefn lawn, i'w gweld ar wefan y Brifysgol.

Mae copi o'r weithdrefn hon hefyd ar gael ym mhob un o swyddfeydd y Brifysgol sydd yn agored i'r cyhoedd.